

Kuntien yhteinen jätestrategia vuoteen 2025

- Hyväksytty alueellisessa jätehuoltolautakunnassa 11.9.2019 (§ 41).
- Tiivis A4 määrittelee strategian ja periaatteet, lisäksi nykytilakuvaus ja perustelumuistio.
- Strategiassa on määritetty kunnallisten jätehuoltopalvelujen järjestämisen ja kehittämisen tavoitetila.
- Määritetty myös 3 strategista painopistettä jätehuoltopalvelujen kehittämiseksi.
- Strategia sisältää myös ennalta määritettyjä toimenpiteitä tavoitetilan saavuttamiseksi.

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Visio vuoteen 2025

Alueella on laadukkaat ja toimivat jätehuoltopalvelut, jotka vastaavat joustavasti asukkaiden tarpeisiin.

Jätehuoltopalvelut järjestetään ja niitä kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden kesken etusijajärjestys huomioiden ja ympäristöhyödyt varmistuen.

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Ympäristöhyödyt varmistuen

TAVOITTEET 2025

Ympäristöhyödyt varmistuen

- Kunnat toimivat esimerkkeinä kiertotalouden edistämässä.
- Ympäristövaikutusten arvioinnit ovat osa toiminnan suunnittelua.
- Jätehuollon ilmastovaikutukset vähenevät.
- Bio- ja hyötyjätteiden keräysaste nousee ja niiden määrä sekajätteen joukossa vähenee nykyisestä.
- Hyötyjätteet ohjautuvat nykyistä tehokkaammin kierrätykseen.
- Jätteiden käsittely ei aiheuta ympäristöhaittaa.

NÄIHIN PANOSTAMME

- Jätehuoltopalvelujen vaihtoehtojen tarkastelu toteutetaan elinkaaritarkasteluna.
- Jätetaksan kannustavuutta vahvistetaan.
- Jätehuoltomääräykset päivitetään jätteiden lajittelun tehostamiseksi.
- Uusia keinoja jätehuollon logistiikan ympäristövaikutusten vähentämiseksi selvitetään ja otetaan käyttöön.
- Jätteen käsittelyssä käytetään parasta saatavilla olevaa tekniikkaa.
- Ruokahävikin vähentämisen pilottihankkeita laajennetaan.

MITTARIT

Bio- ja hyötyjätteiden talteenottoaste (%)

Sekajätteen koostumus

Toteutetut jätteen määrän vähentämishankkeet (kpl)

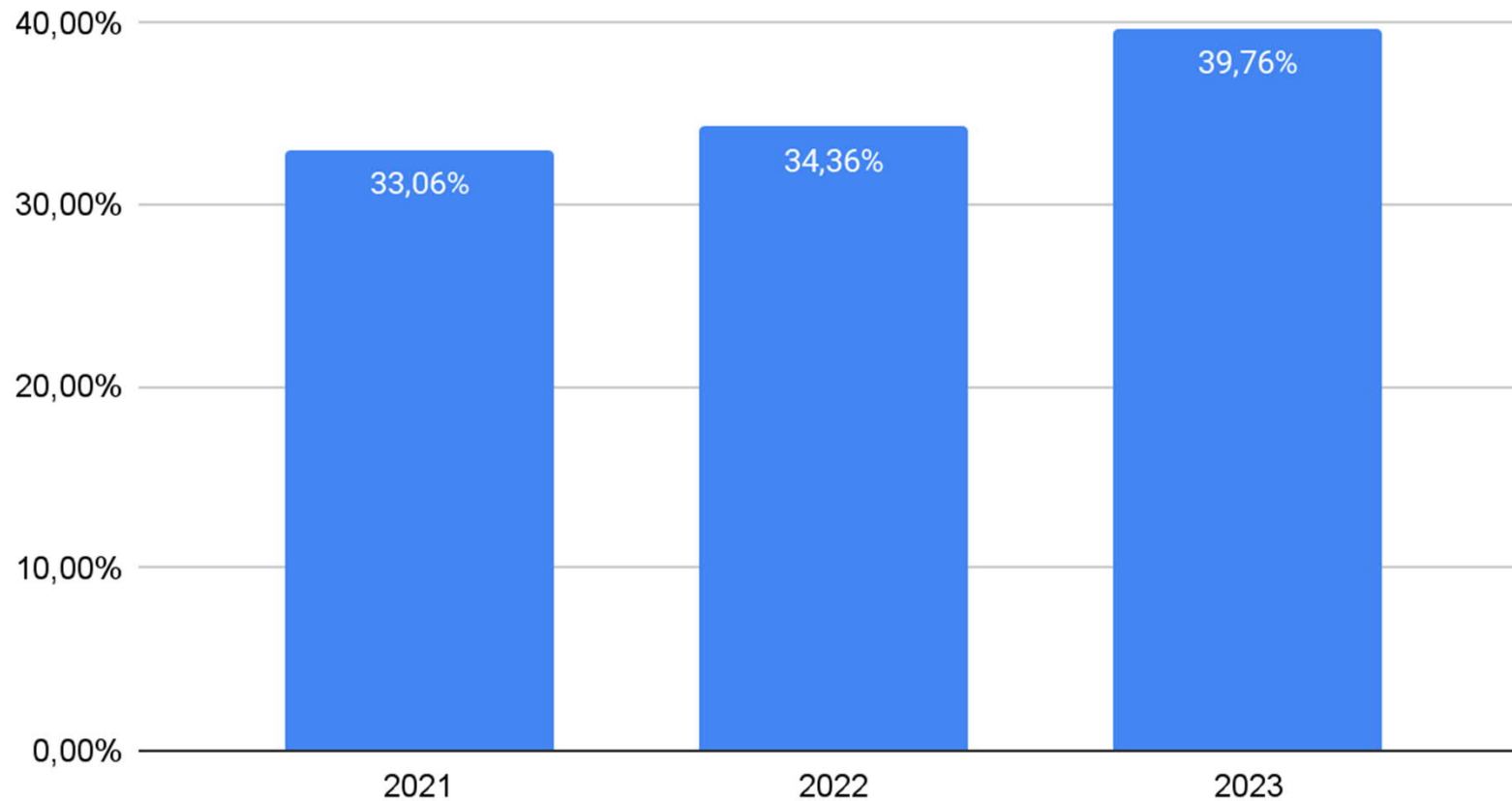
Ilmastovaikutus kok. CO2 elinkaaritarkasteluilla arvioituna

Toimenpide	Vastuutaho	Tilanne	Aikataulu	Lisätiedot
Kuntien hankinnoissa asetetaan kriteereitä muun muassa materiaalitehokkuudelle, kierrätysmateriaalien käytölle, tuotteen käyttöiälle ja korjattavuudelle sekä tuotteen tai sen osien kierrätettävyydelle käytön jälkeen.	Kunnat		2023-2025	Osassa toimialueen kuntia jätteiden synnyn ehkäisy tai vastaavat kiertotaloutta edistävät seikat on sisällytetty kunnan hankintaohjeisiin, mutta kattavaa tietoa ei ole saatavilla.
Ruokahävikin vähentämisen pilottihankkeita laajennetaan.	Kunnat, Ekokumppanit Oy			2/3 Ekokumppaneiden ja PJH:n kampanjoista on laajennettu koskemaan kaikkia toimialueen kuntia (ala- ja yläkoulut). Uudet ruokajäteverkkosivut luotu.
Materiaalitehokkuustyöstä raportoidaan säännöllisesti.	Kunnat, Ekokumppanit Oy			Ekokumppanit toteuttaa alueen asukkaille materiaalitehokkuusneuvontaa palvelusopimuksen mukaisesti ja raportoi Pirkanmaan Jätehuollolle neljännesvuosittain. Seuraavalla strategiakaudella pyritään entistä näkyvämpään viestintään materiaalitehokkuuden ja jätteen synnyn ehkäisyn teemoissa.
Jätteiden lajittelumahdollisuuksia parannetaan kuntien hallinto- ja palvelutoiminnoissa.	Kunnat, jäteyhtiö			Uudet jätehuoltomääräykset hyväksyty 19.5.2021 (§ 27), jotka edellyttävät laajempaa erilliskeräystä kuntakiinteistöillä. Tästä kuntakohtainen seuranta käytössä.
Jätehuoltopalvelujen vaihtoehtojen tarkastelu toteutetaan elinkaaritarkasteluna (LCA) päivittyneillä lähtötiedoilla	Jäteyhtiö, jätehuoltoviranomainen			Jäteyhtiön toiminnan hiilijalanjälkeä on laskettu vuodesta 2016 alkaen. Hiilijalanjälkilaskennan tuloksia käytetään toiminnan suunnittelun pohjana osana päivittäistä työtä.
Jätetaksan kannustavuutta vahvistetaan bio- ja hyötyjätteiden lajittelun tehostamiseksi.	Jäteyhtiö, jätehuoltoviranomainen		2024-2025	Jätetaksan hintaohjausta on vahvistettu vuoden 2024 jätetaksan biojätteen lajittelun tukemiseksi. Pakkausjätteiden hintaohjauksen vahvistaminen ajankohtaista 2025.
Jätehuoltomääräykset päivitetään jätteiden lajittelun tehostamiseksi ja jäteastioiden tyhjennysvälien tarkistamiseksi.	Jätehuoltoviranomainen			Uudet jätehuoltomääräykset hyväksyty 19.5.2021 (§ 27). Päivitykset 1.7.2023
Keinoja jätehuollon ympäristövaikutusten vähentämiseksi selvitetään: uusia keräys-, kuljetus- ja käsittelymenetelmiä pilotoidaan ja otetaan mahdollisuuksien mukaan käyttöön.	Jäteyhtiö, jätehuoltoviranomainen			Jäteyhtiön strategisena tavoitteena on saavuttaa hiilinegatiivisuus vuoteen 2028 mennessä. Tavoitteen toteutumista seurataan päästövähennysohjelman avulla. Lähikeräysjärjestelmä on otettu käyttöön kokeilualueella, kaasunkäyttöä jätekuljetuksissa lisätään asteittain, biojätteen käsittelvssä otettu käyttöön Biomvllv

Toimenpide	Vastuutaho	Tilanne	Aikataulu	Lisätiedot
Jätteen käsittelyssä käytetään parasta saatavilla olevaa tekniikkaa.	Jäteyhtiö			Pirkanmaan ELY-keskus on vahvistanut, että yhtiön jätteen käsittelyn ympäristölupa vastaa keskeisiltä osin jätteenkäsittelyn BAT-päätelmiä.
Eri keinoja ja kannustimia testataan lajittelun tehostamiseksi: Onnistuneita pilotteja otetaan toimialueella käyttöön ja laajennetaan mahdollisuuksien mukaan.	Jäteyhtiö			Syntypaikkalajittelun tehostaminen on jäteyhtiön keskeinen perustehtävä ja sen tukemiseksi tehdään jatkuvasti erilaisia pilotteja, kehitystyötä ja viestintää. Vuonna 2023 pilotoitiin syntypaikkalajittelun tason määrittämistä täyden palvelun talohtiöille. Täyttöastepalvelua pilotoitiin Tampereen kaupungin kanssa ja täyttöastepalvelu on uutena palveluna jätetaksassa vuonna 2024.
Alueellisesta kierrätysasteesta pyritään muodostamaan tilannekuva.	Pirkanmaan ELY-keskus		2024-2025	Alueellinen yhteistyöryhmä valtakunnallisen jätehuoltosuunnitelman seuraamiseksi on perustettu vuonna 2022. Alueellista kierrätysastetta pyritään selvittämään yhteistyössä KIVOn ja kunnallisten jätelaitosten kanssa vuosien 2024 - 2025 aikana.
Jätteiden omatoimista käsittelyä seurataan ja asiassa annetaan ohjeistusta kiinteistöille	Jätehuoltoviranomainen, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset		Toteutettu 2018 alkaen osana päivittäistä työtä.	Biojätteen kompostointi-ilmoitukset on otettu käyttöön 2022. Ilmoitusten käsittelyn yhteydessä asiakkaita neuvotaan oikeanlaisesta kompostoinnista. Asiasta on myös viestitty kattavasti vuosien 2022-2023 aikana. Neuvontaa lietteen omatoimisesta käsittelystä on tehty säännöllisesti lieteseurannan yhteydessä vuodesta 2018 alkaen. Seurannasta ja ohjeistuksesta on tullut osa päivittäistä toimintaa.

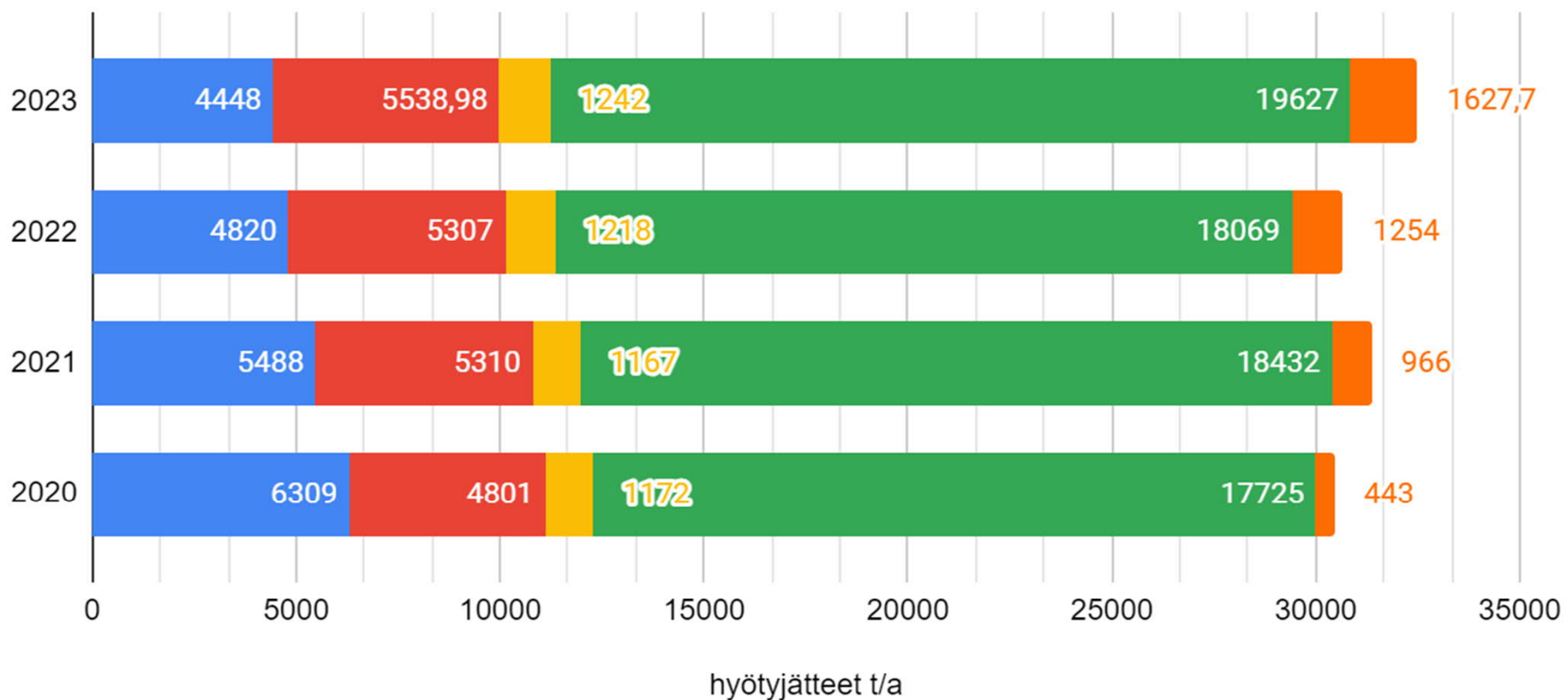
Ympäristöhyötyjen varmistamisen mittarit - tilanne 2023

Talteen saadun biojätteen osuus kaikesta biojätteestä

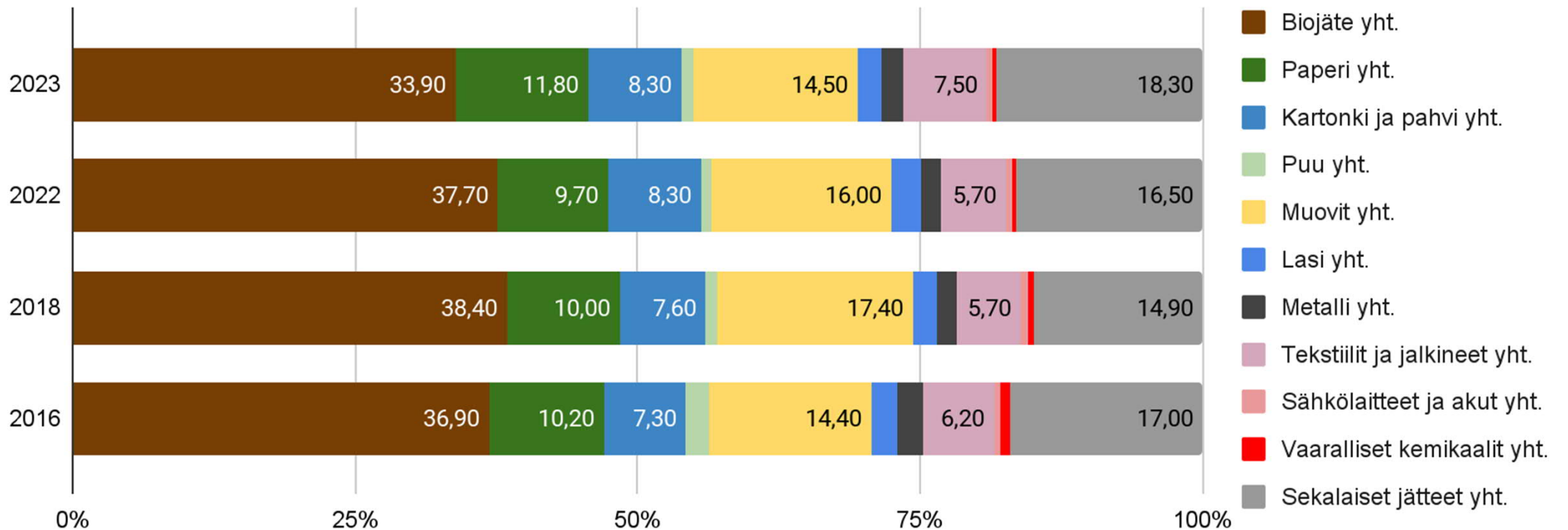
Ympäristöhyötyjen varmistamisen mittarit - tilanne 2023

Vastaanotetut hyötyjätteet

Ympäristöhyötyjen varmistamisen mittarit - tilanne 2023

Sekajätteen koostumus Pirkanmaalla

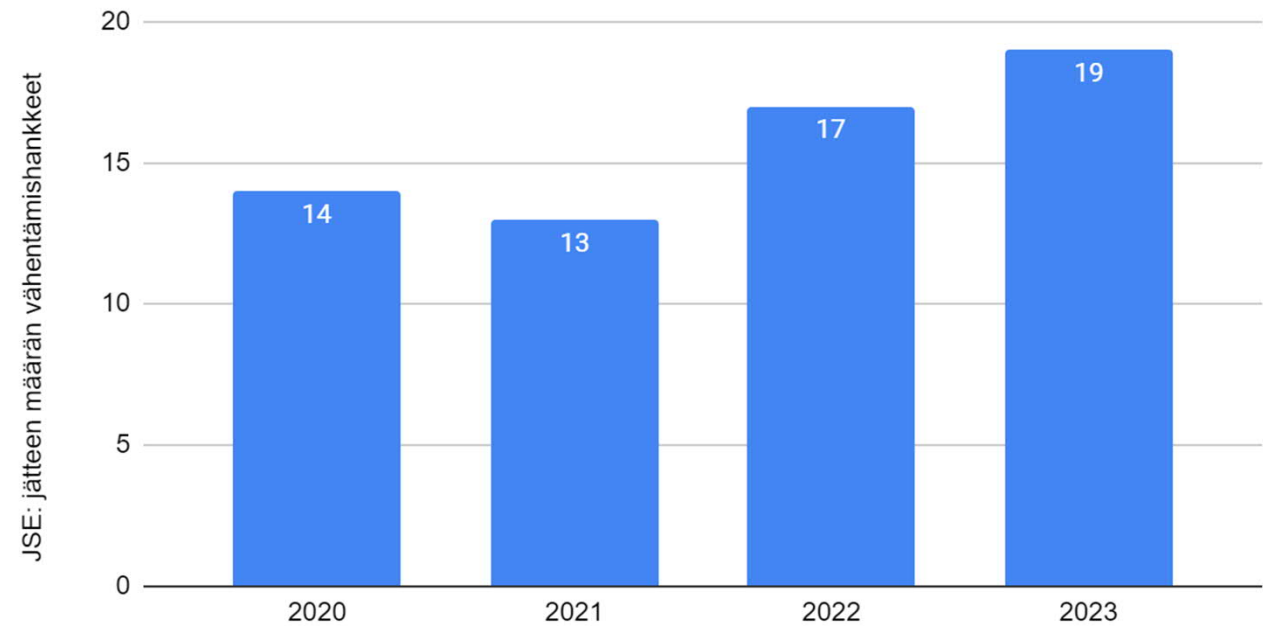
paino-% sekajätteestä

Ympäristöhyötyjen varmistamisen mittarit - tilanne 2023

JSE: jätteen määrän vähentämishankkeet

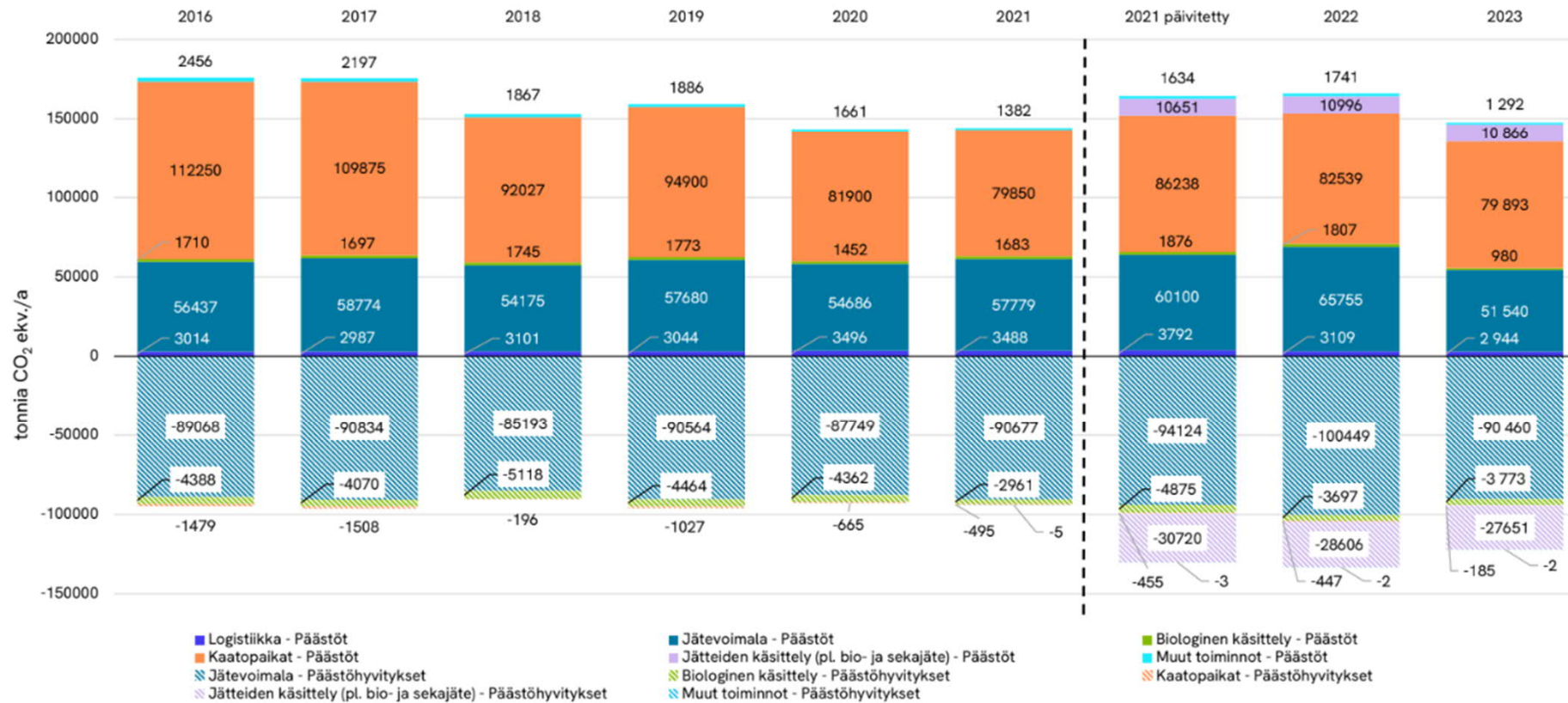
Jttestrategian tavoite

Ympäristöhyötyjen varmistamisen mittarit - tilanne 2023

Tulokset toiminnoittain - Vuosivertailu (jätevoimalan päästöhyvitykset maakaasun mukaan)

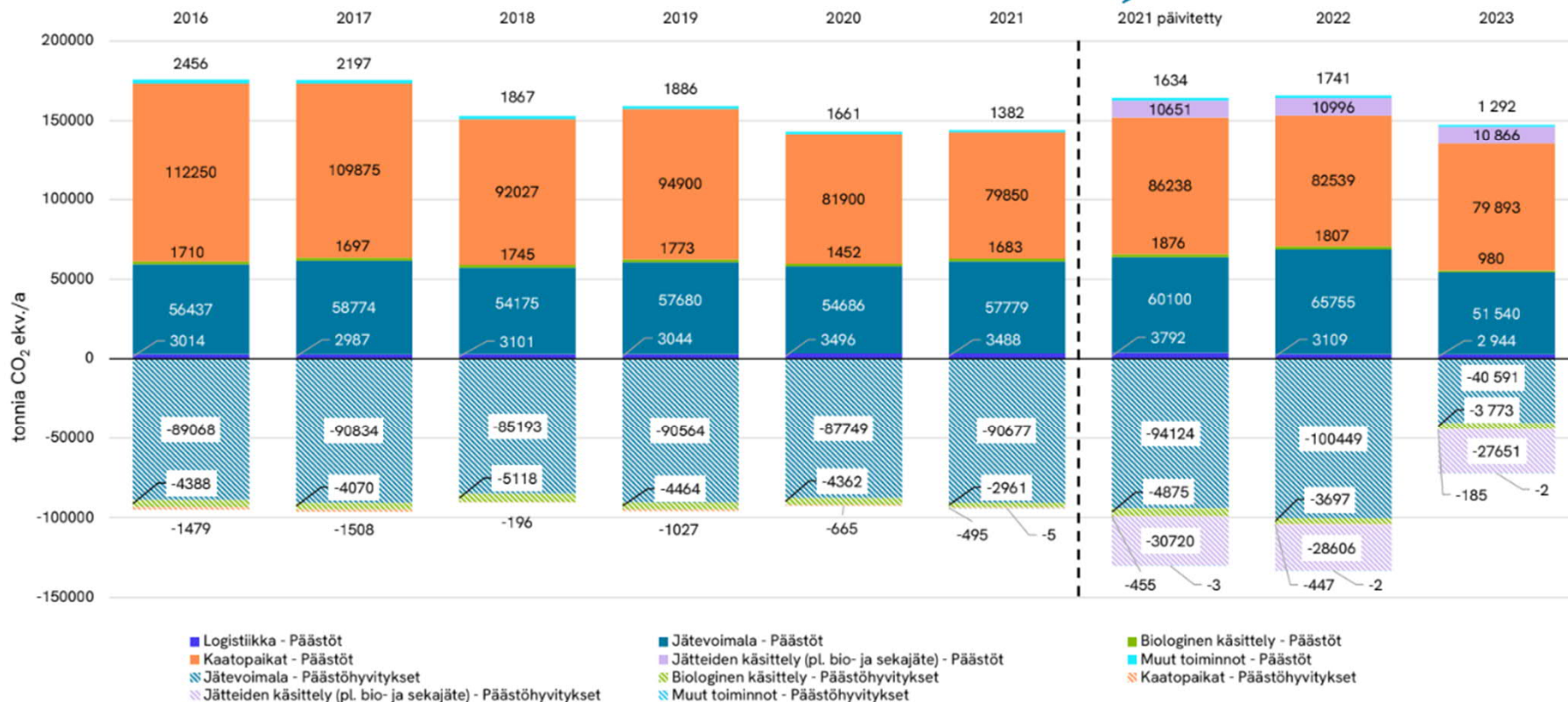
Hiilijalanjälkilaskennan menetelmien ym. päivittäminen. Vuoden 2021 päivitetystä tuloksista alkaen vertailukelpoisuus aikaisempien vuosien tuloksiin on heikentynyt.

Ympäristöhyötyjen varmistamisen mittarit - tilanne 2023

Tulokset toimintoittain - Vuosivertailu (jätevoimalan päästöhyvitykset alueellisen kaukolämmön mukaan)

Hiilijalanjälkilaskennan menetelmien ym. päivittäminen. Vuoden 2021 päivitetystä tuloksista alkaen vertailukelpoisuus aikaisempien vuosien tuloksiin on heikentynyt.

Kaukolämmön polttoaineiden muuttuessa kestävämpään suuntaan, on päästölaskennan hyvitysten laskenta muuttunut vastaavasti.

Asukas huomioiden

Asukasta huomioiden

- Alueella on tarjolla monipuoliset ja joustavat jätehuoltopalvelut.
- Asukkaat ymmärtävät jätteen määrän vähentämisen tärkeyden.
- Asukkaiden motivaatio lajitteluun ja kierrätykseen on lisääntynyt.
- Tiedotus ja neuvonta tavoittaa asukkaat laajasti.
- Perusteet jätehuoltopalveluiden alueellisista eroista viestitään asukkaille.
- Jätteiden keräyspaikat ovat siistejä ja helposti saavutettavia.

- Jätehuollon palvelutaso määritellään ja sen toteutumista arvioidaan.
- Jätehuollon liittymisvelvollisuutta seurataan ja liittymättömät kiinteistöt ohjataan jätehuollon piiriin.
- Arjen lajittelukäytäntöjä tuetaan.
- Uuden aineistoa tuotetaan jätteen synnyn ehkäisystä, lajittelusta ja kierrätyksestä eri kanavien välityksellä.
- Sähköisiä palveluita parannetaan.

MITTARIT

Asukastyytyväisyys

Asukaskyselyiden tulokset

Bio- ja hyötyjätteiden keräyksen piirissä olevien kiinteistöjen määrä (kpl)

Jätehuoltoon liittyneiden kiinteistöjen määrä (kpl)

Viestinnän eri kohderyhmien saavutettavuus (kontaktia/a)

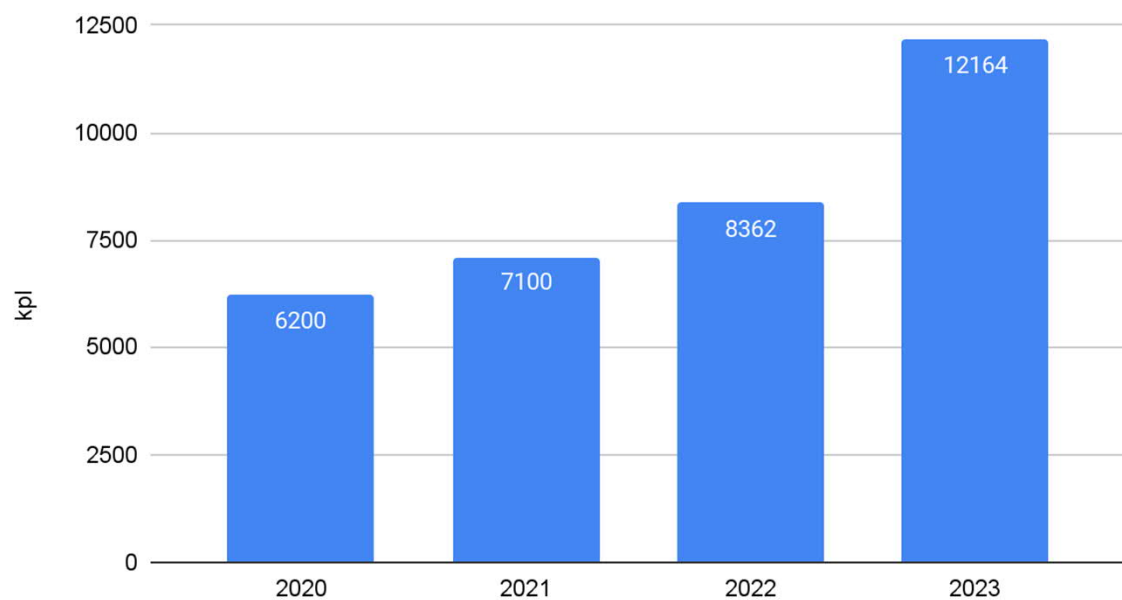
Jätehuoltoviranomaisen hakemusten keskimääräinen käsittelyaika (vrk/a)

Toimenpide	Vastuutaho	Tilanne	Aikataulu	Lisätiedot
Jätehuollon palvelutaso määritellään toimialueelle ja sen toteutumista arvioidaan.	Jäteyhtiö, jätehuoltoviranomainen, kunnat		2024	Palvelutason määrittelyä koskeva työ on aloitettu helmikuussa 2024 ja sen on tarkoitus valmistua vuoden 2024 aikana.
Palveluverkoston riittävä kattavuus, saavutettavuus ja käytettävyys tutkitaan.	Jäteyhtiö, jätehuoltoviranomainen		2025 -2030	Palveluverkoston kattavuutta, saavutettavuutta ja käytettävyttä selvitetään ja niistä päätetään seuraavan palvelutasokauden aikana 2025 - 2030.
Jätehuollon liittymisvelvollisuutta seurataan ja liittymättömät kiinteistöt ohjataan jätehuollon piiriin.	Jätehuoltoviranomainen, kuntien ympäristönsuojeluviranomainen		Toteutettu 2019 lähtien osana päivittäistä työtä	Liittymisvelvollisuutta seurataan säännöllisesti jätehuoltoviranomaisessa. Jätehuoltomääräyksiä on päivitetty maaliskuussa 2024. Muutokset mahdollistavat aiempaa tehokkaamman seurantatyön, kun liittymättömät kiinteistöt ohjataan jätehuoltoviranomaisen toimesta puuttuvien palvelujen piiriin sen sijaan, että ne ohjattaisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hallintopakkomenettelyyn.
Arjen lajittelukäytäntöjä tuetaan (esim. biopussien jakaminen).	Jäteyhtiö			Arjen lajittelua tukevia toimintoja tehdään jatkuvasti ja syntypaikkalajittelun toteutumista seurataan erilaisilla tutkimuksilla. Biopusseja jaettu asiakkaille esim. tapahtumissa.

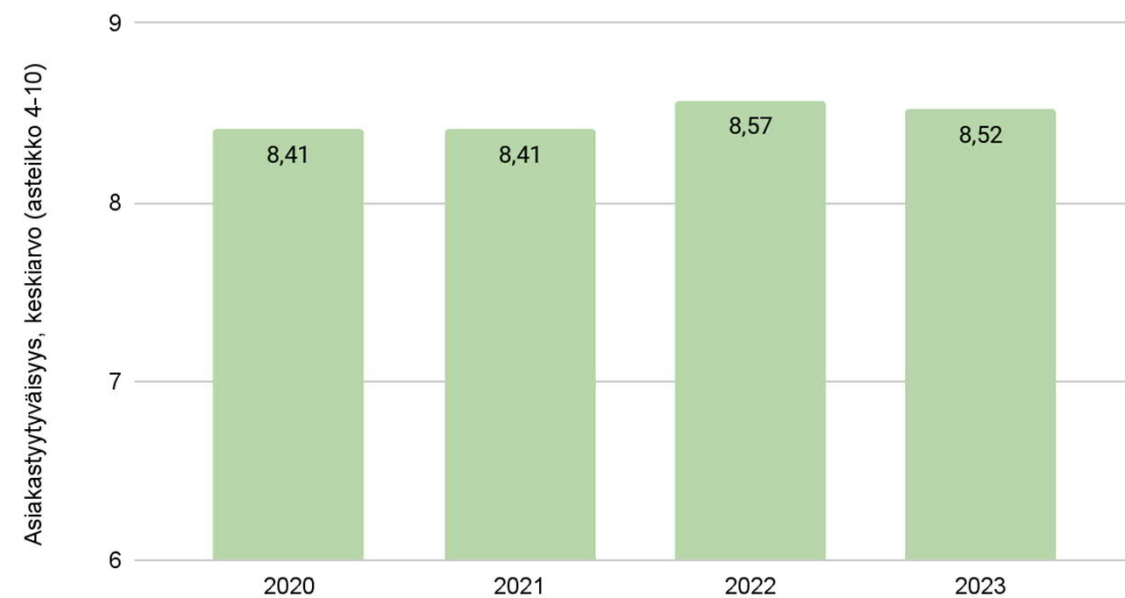
Toimenpide	Vastuutaho	Tilanne	Aikataulu	Lisätiedot
Jätteenkeräysalueiden laajentamisen mahdollisuus selvitetään.	Jäteyhtiö, jätehuoltoviranomainen		2023-2024	Päätös aluelaajennuksesta on tehty lautakunnassa 02/2024. Toimeenpano tapahtuu vuosien 2024-2029 aikana.
Uutta aineistoa tuotetaan jätteen synnyn ehkäisystä, lajittelusta ja kierrätyksestä jaettavaksi eri kanavien välityksellä.	Jäteyhtiö			Viestintämateriaalien kehittäminen ja tuottaminen on jatkuvaa toimintaa.
Sähköisiä palveluita parannetaan.	Jäteyhtiö, jätehuoltoviranomainen			Jätehuoltoviranomaisen sähköinen asiointipalvelu on avattu 2021 ja palvelua on laajennettu vuoden 2023 aikana. Jäteyhtiön sähköisen asiointin kehitystyötä tehdään jatkuvasti.
Pientalojen asukkaita kannustetaan kimpfakeräykseen.	Jäteyhtiö			Asukkaita kannustetaan kimpfakeräykseen jatkuvasti: Kimpfakeräyksen piirissä olevien kiinteistöjen määrä on lisääntynyt merkittävästi erityisesti biojätteen osalta.

Asukas huomioiden -mittarit - tilanne 2023

Kimppojen määrä

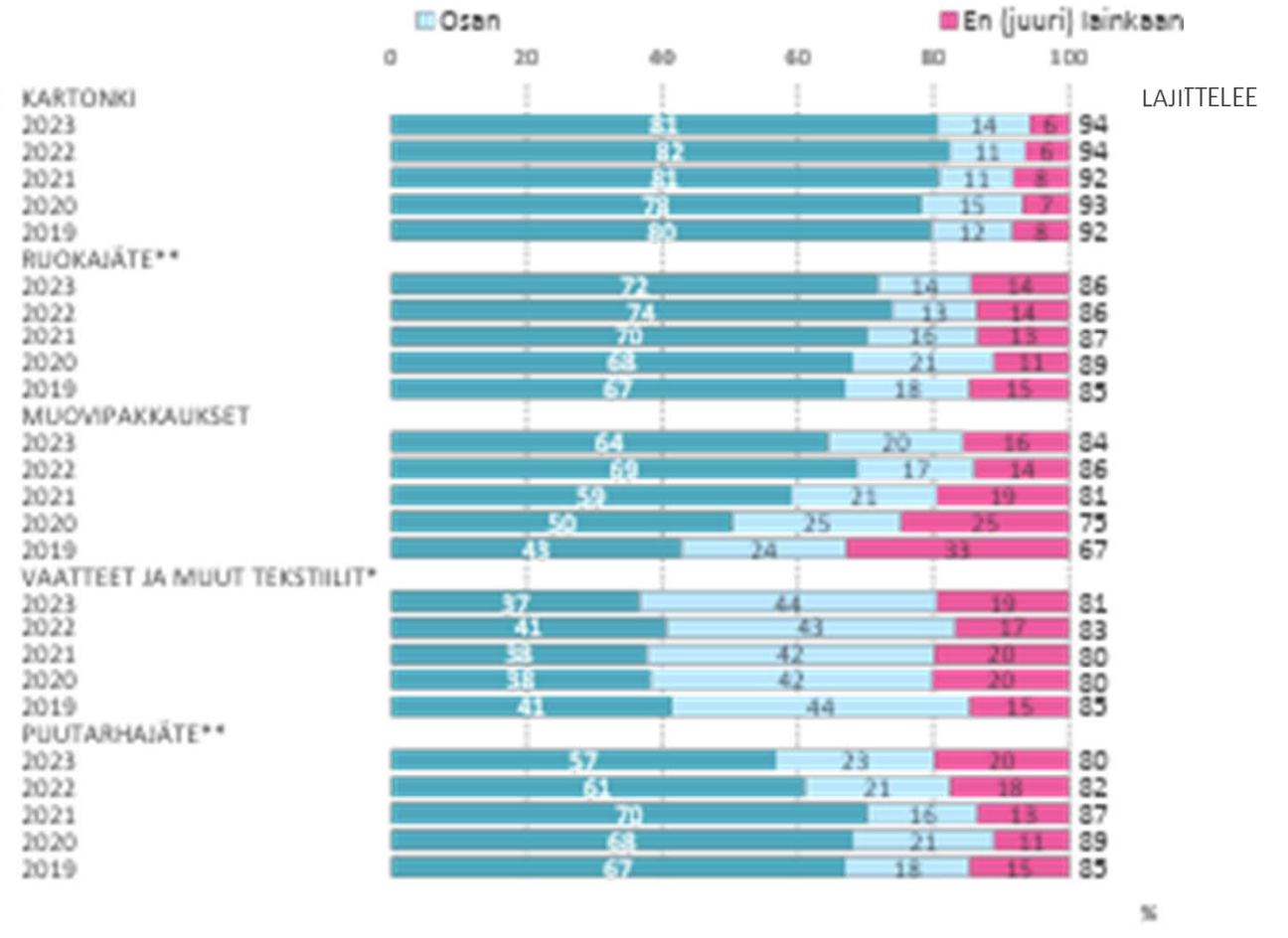
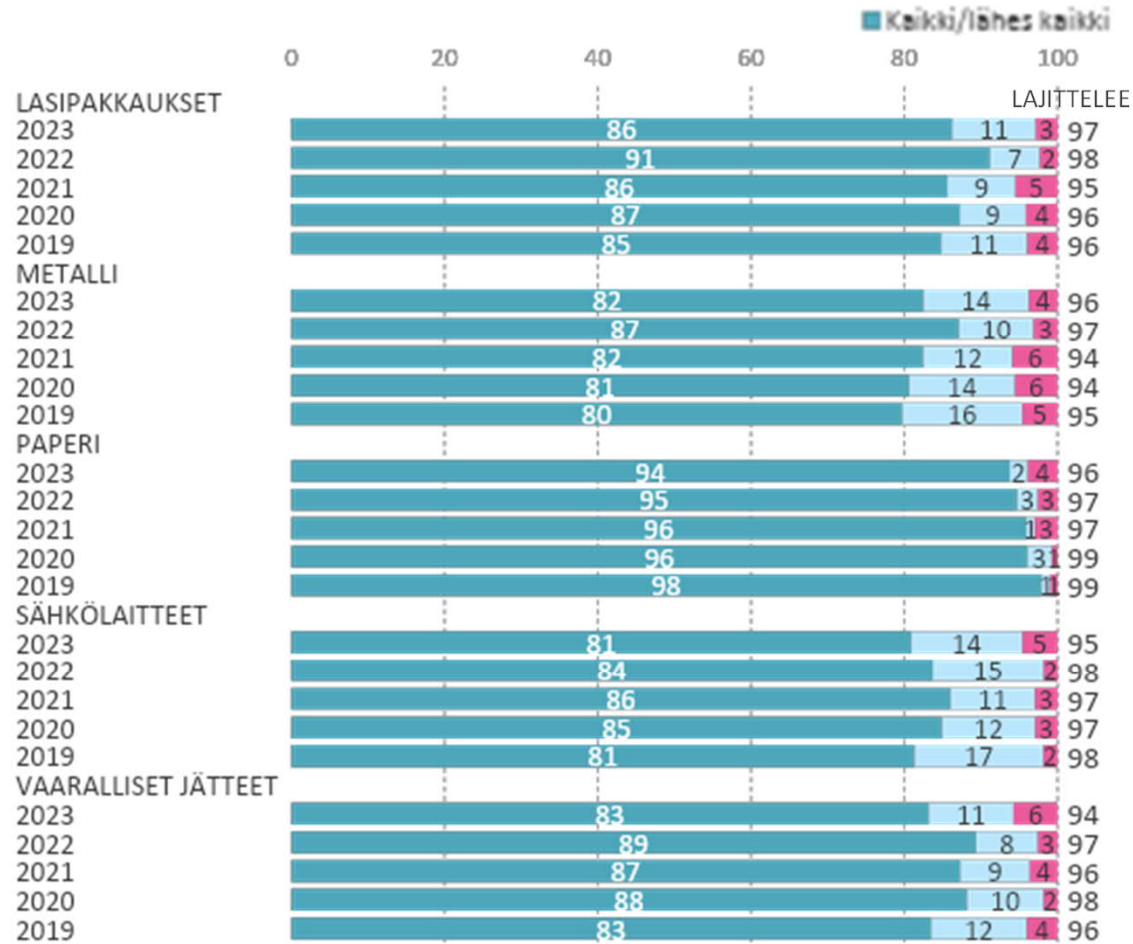

Asiakastyytyväisyys

Jätelajien lajittelu 2018-2023

- Innoikkaimmin lajitellaan lasipakkaukset, metalli, paperijäte ja sähkölaitteet. Heikoiten eri jätelajeista lajitellaan vaatteet ja muut tekstiilit sekä puutarhajäte. Vuosien mittauksissa positiivista kehitystä on tapahtunut etenkin muovipakkausten keräyksessä, vaikkakin viime vuodesta tulos ei ole enää noussut.

Kaikki vastaajat, 2019 n=867, 2020 n=804, 2021 n=849, 2022 n=787, 2023 n=909

*) Vuosina 2018-2019: vaatteet

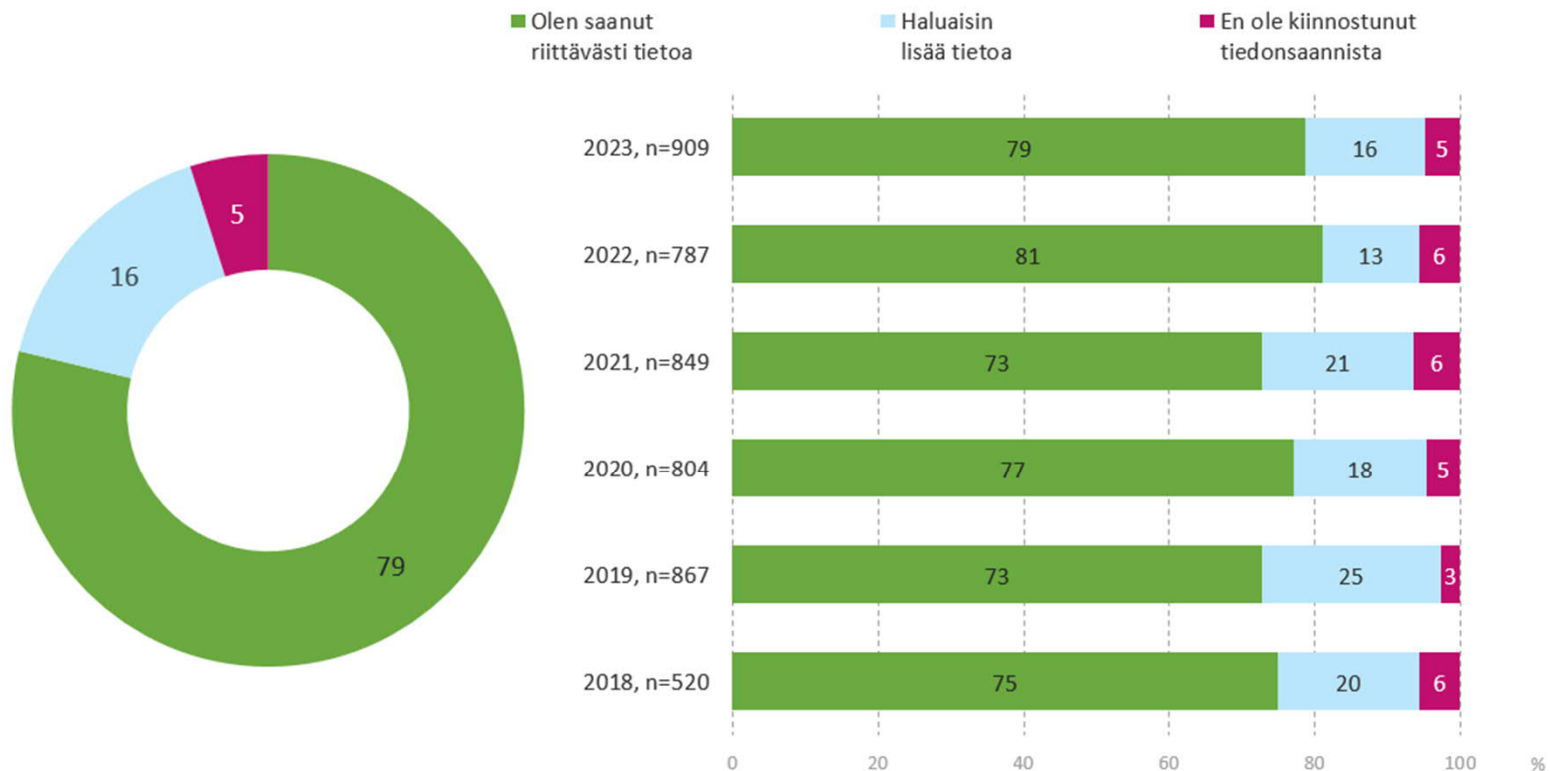
***) Vuosina 2018-2021 yhteisesti biojäte

Asukas huomioiden -mittarit - tilanne 2023

taloustutkimus

8440 Jätehuoltotutkimus 2023 / OS

Tiedonsaanti jätteasioista yleensä 2018-2023

Kaikki vastaajat, n=909

Asukas huomioiden -mittarit - tilanne 2023

Sekajätteen keräyksen piirissä olevien asumisen kiinteistöjen määrä 2021-2023 (kpl)

2021	2022	2023
70581	74814	75471

Asukas huomioiden -mittarit - tilanne 2023

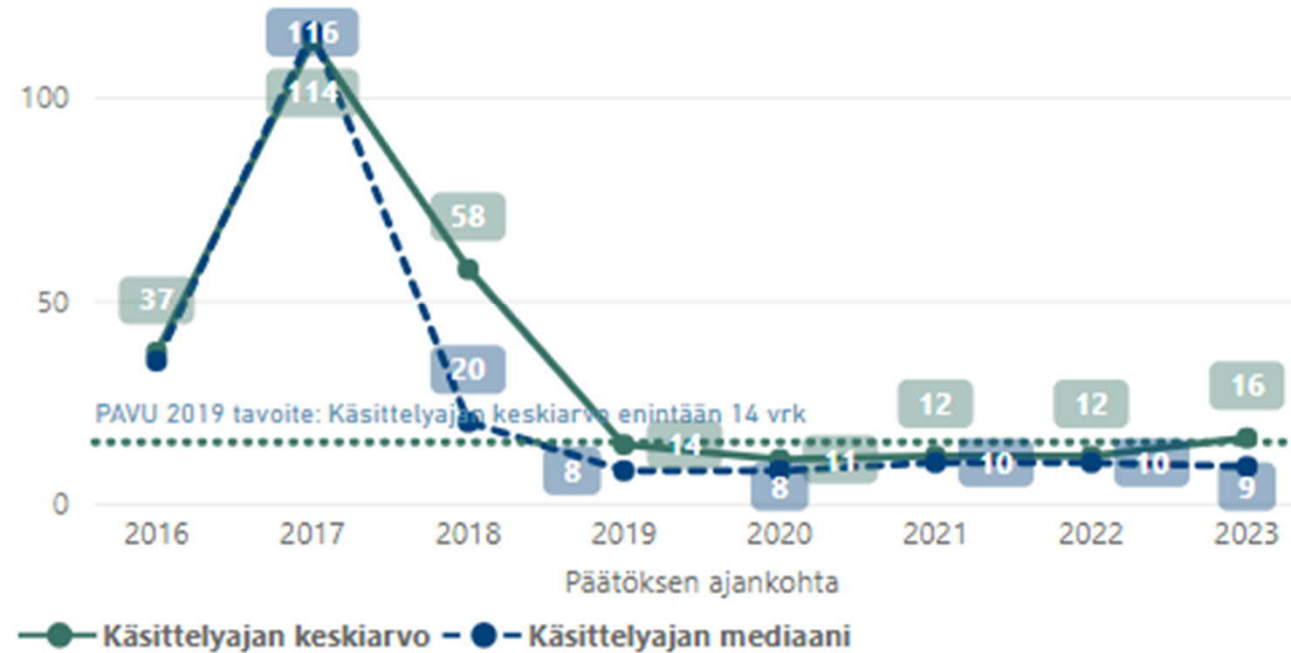
- Bio- ja pakkausjätteiden keräyksen piirissä olevien asumisen kiinteistöjen määrä 2021-2023 (kpl)

	2021	2022	2023
Bio	13570	16396	32037
Lasi	6575	8536	9071
Metalli	6575	8678	9261
Muovi	6586	6244	8476
Kartonki	6586	6450	8231

Asukas huomioiden -mittarit - tilanne 2023

Jätehuoltoviranomaisen poikkeamishakemusten keskimääräinen käsittelyaika (vrk/a)

Käsittelyajan keskiarvo ja mediaani

Yhteistyöllä onnistuen

Yhteistyöllä onnistuen

- Jätehuollon toimijoiden tehtävät, roolit ja vastuut ovat selkeät.
- Kunnat osallistuvat aktiivisesti jätehuoltoa koskevaan päätöksentekoon.
- Alueellinen asiantuntemus jätehuollosta on vahvistunut ja kaikilla osapuolilla on valmius tietopohjaiseen päätöksentekoon.

- Säännölliset yhteistyöpalaverit jätehuollon toimijoiden kesken.
- Kunnille vaikutusmahdollisuus asioiden valmisteluun ja riittävä aika lausuntojen jättämiselle.
- Yleisötilaisuudet merkittävässä jätehuoltoa koskevissa päätöksissä.
- Säännöllinen viestintä jätehuollon tilasta ja mittareista.
- Yhteistyö kaavoituksen ja rakennusvalvonnan kanssa toimivan jätehuollon järjestämiseksi.

MITTARIT

Yhteistyöpalaverien määrä/ a

Kyselyiden tulokset

Tehdyt toimenpiteet/ a

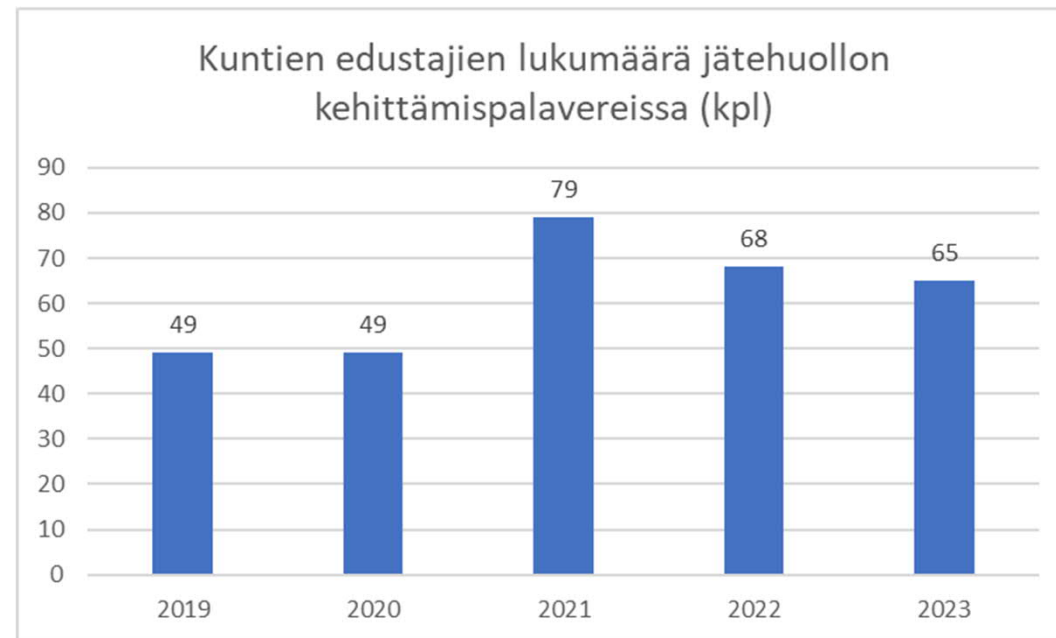
Toimenpide	Vastuutaho	Tilanne	Aikataulu	Lisätiedot
Säännölliset yhteistyöpalaverit ja kuntavierailut jätehuollon toimijoiden kesken.	Jäteyhtiö, jätehuoltoviranomainen, kunnat, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset, vesilaitokset		Toteutettu 2019 alkaen osana päivittäistä työtä.	Jätehuollon toimijoiden kanssa on järjestetty säännöllisesti vuosittain yhteistyöpalaverit jätehuollon alueelliseksi kehittämiseksi. Yhteistyöpalavereista on tullut osa jatkuvaa toimintaa.
Kunnille varataan vaikutusmahdollisuus asioiden valmisteluun ja lausuntojen antamiselle varataan riittävästi aikaa	Jätehuoltoviranomainen, jäteyhtiö			Kunnille on varattu vaikutusmahdollisuus kaikkiin jätehuoltoviranomaisen valmistelemiin merkittäviin asioihin. Kunnilla on ollut mahdollisuus vaikuttaa asioihin yhteistyöpalavereissa ja lausuntojen kautta.
Merkittävässä jätehuoltoa koskevissa päätöksissä järjestetään yleisötilaisuudet kuntien päättäjille, asukkaille ja viranomaisille.	Jätehuoltoviranomainen		Toteutettu 2019 alkaen osana päivittäistä työtä.	Yleisötilaisuuksia on järjestetty mm. jätehuoltomääräysten uudistustyön yhteydessä. Lisäksi työpajoja ja yhteistyöpalavereita on järjestetty kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten ja kuntien muiden toimijoiden kanssa.
Monikanavaista viestintää lisätään jätehuollon tilasta, muutoksista ja toiminnan mittareista.	Jäteyhtiö			Viestintäkanavat monipuoliset ja uusia otettu käyttöön. Erityisesti viestitty mm. uusista jätehuoltomääräyksistä ja biojätteen lajittelusta.

Toimenpide	Vastuutaho	Tilanne	Aikataulu	Lisätiedot
Yhteistyötä lisätään kaavoituksen ja rakennusvalvonnan kanssa toimivan jätehuollon järjestämiseksi.	Jäteyhtiö, jätehuoltoviranomainen		Toteutettu 2021 alkaen osana päivittäistä työtä.	Kaavoituksen ja rakennusvalvonnan edustajien osallistuminen järjestettäviin tilaisuuksiin on aktiivisesti huomioitu.
Jätehuollon järjestämistä koskevien pilottien kokemuksista raportoidaan säännöllisesti toimialueen kunnille.	Jäteyhtiö			Kuntakierroksilla käydään läpi tehtyjä pilotteja ja raportoidaan tuloksista. Lisäksi kehitystyötä on tehty yhdessä kuntien edustajien kanssa, jolloin pilottien tulokset on heti hyödynnettävissä.
Hyviä menettelytapoja kehitetään ja tilaajaosaamista vahvistetaan kilpailutuksissa.	Jäteyhtiö			Jatkuvaa työtä, ympäristövaatimukset mukana kilpailutuksissa. Kaasu-urakoihin siirtyminen, konetöiden polttoainevaatimus. Käytössä sähköinen hankintajärjestelmä (Claudia), markkinavuoropuheluita käytetään urakkatarjouksissa, tarjouspyyntöjen kartta-aineistoja parannettu ja sisältöä parannettu, urakka-alueita on jaettu pienempiin osiin.

Yhteistyöllä onnistuen -mittarin tilanne 2023

Yhteistyöpalaverit

- Säännölliset vuosittaiset jätehuollon kehittämispalaverit kuntien, jätehuoltoviranomaisen ja Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n kanssa;
- Vuosittain järjestettävät valvojatapaamiset kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten, Pirkanmaan ELYn, jätehuoltoviranomaisen ja Pirkanmaan Jätehuollon kanssa;
- Säännölliset kuukausittaiset tapaamiset jätehuoltoviranomaisen ja Pirkanmaan Jätehuollon kanssa-toimialakohtaiset yhteistyöryhmät otettu käyttöön vuodesta 2023 alkaen;
- Säännölliset tapaamiset Pirkanmaan Jätehuollon ja kuntaviestijöiden kanssa vuodesta 2023 alkaen;
- Jätehuollon yhteistoiminta-alueen kuntajohdolle järjestettävä vuosittainen info- ja keskustelutilaisuus jätehuoltoviranomaisen yhteistoimintasopimuksesta ja muista jätehuollon ajankohtaisista asioista.

Arvosana Pirkanmaan
Jätehuollon ja
jätehuoltoviranomaisen
väliselle yhteistyölle
vuonna 2020 oli 8,2.